

INFOBLAD

Omgaan met brandstofclausules

Door het conflict tussen Rusland en Oekraïne zijn de energieprijzen wereldwijd in een bizarre opwaartse spiraal geraakt. Dat vertaalt zich voor onze sector naar fors hogere pompprijzen voor diesel en LNG. Vervoerders hebben de grootste moeite om hier goed mee om te gaan. Een aantal verwacht ingrijpen door de overheid. Het begint echter met goede afspraken met de opdrachtgever.

De laatste weken maar ook al de voorafgaande jaren is de dieselprijs sterk gestegen en is het gemiddelde aandeel van de dieselprijs in de totale kostprijs toegenomen. De laatste 10 jaar bewoog de literprijs voor diesel zich steeds in een bandbreedte tussen 92 cent (januari 2016) en 1,30 euro (september 2021). Na een sterke daling bij het uitbreken van de coronacrisis begonnen de prijzen vanaf november 2020 flink te stijgen.

De ontwikkeling van de brandstofprijs is lastig te voorspellen terwijl brandstofkosten een belangrijk onderdeel van de totale kosten vormen. Door het gebruik van een brandstofclausule kunnen de risico's van sterke fluctuaties in brandstofkosten worden ondervangen. Wat zijn kostenveranderingen als gevolg van een verandering van de dieselprijs en welke elementen zijn van belang voor de effectiviteit van brandstofclausules?

Kostenverandering als gevolg van verandering dieselprijs

De kostenverandering als gevolg van een verandering van de dieselprijs ten opzichte van kostprijs is afhankelijk van het aandeel van de brandstofkosten in de totale kosten en afhankelijk van de aanpassing van de dieselprijs ten opzichte van het basisbedrag. Stel het aandeel van de brandstofkosten in de totale kosten is 20% en stel dat de dieselprijs ten opzichte van het basisbedrag met 5% is gestegen, dan is het effect van de stijging van de brandstofprijs ten opzichte van de totale kosten 1% (20% maal 5% is 1%). Op deze wijze kan onderstaande tabel worden samengesteld:

		Aandeel brandstof in de totale kosten			
		15%	20%	25%	30%
% verandering dieselprijs tov basisprijs	15%	2,25%	3,00%	3,75%	4,50%
	-10%	-1,50%	-2,00%	-2,50%	-3,00%
	-5%	-0,75%	-1,00%	-1,25%	-1,50%
	-1%	-0,15%	-0,20%	-0,25%	-0,30%
	1%	0,15%	0,20%	0,25%	0,30%
	5%	0,75%	1,00%	1,25%	1,50%
	10%	1,50%	2,00%	2,50%	3,00%
	15%	2,25%	3,00%	3,75%	4,50%

Voorwaarden

Om een brandstofclausule te kunnen toepassen, moeten er aan een aantal voorwaarden worden voldaan:

- Ten eerste is het van belang om een vast meetpunt voor de ontwikkeling van de brandstofprijs met de opdrachtgever af te spreken. Dit kan bijvoorbeeld de adviesprijs van de olieleverancier of de pomp 'om de hoek' zijn.
- Ten tweede moet met de opdrachtgever afgesproken worden welke brandstofprijs op dat moment als uitgangspunt moet worden genomen. Als er over het startpunt en uitgangspunt duidelijkheid is, kan met instemming van beide partijen worden berekend met hoeveel procent of hoeveel cent de brandstofprijs verandert.
- Ten derde is het van belang om voor de berekening van het aanpassingspercentage duidelijkheid te hebben over het aandeel van de brandstofkosten in de totale kostprijs op het moment dat het startpunt wordt vastgesteld. Hoe groter dit aandeel is, hoe sterker het effect van de stijging van de brandstof ten opzichte van de totale kosten is.
- Ten vierde zal moeten worden afgesproken in hoeverre u de stijging van de totale kosten in de tarieven doorberekent. Dat hangt af van uw eigen commerciële beleid en de onderhandelingen met uw opdrachtgever.
- Tot slot moet de brandstofclausule bepalen om de hoeveel tijd de prijs te herzien. Het is niet praktisch om dat bij elke aanpassing van de brandstofprijs te doen, maar bijvoorbeeld wel telkens nadat de prijs een bepaald percentage uitstijgt boven of uitkomt onder de prijs op het startpunt (de bandbreedte). Een andere mogelijkheid is om per tijdsperiode de prijs te herzien (het toetsingsmoment).

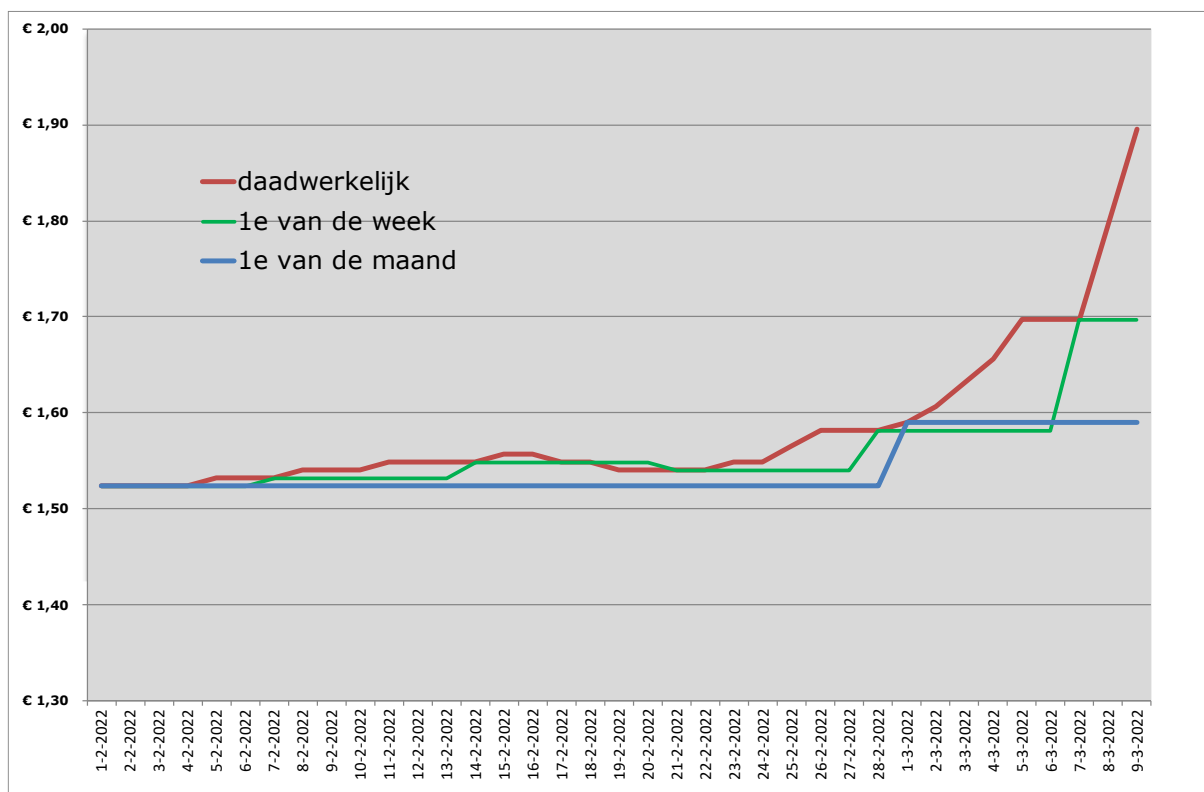
Effectiviteit brandstofclausule

Een brandstofclausule is effectiever als de frequentie van het toepassen van de brandstofclausule korter is, de afwijking van het basisbedrag kleiner is en het aandeel in de kostprijs juist bepaald wordt.

Toetsingsmoment

In onderstaande figuur is de werkelijke ontwikkeling van de brandstofprijs weergegeven en een aanpassing van de brandstofprijs op de eerste dag van de week en de eerste dag van de maand. Een brandstofclausule is effectiever als de frequentie van het toepassen van de brandstofclausule korter is. Bijvoorbeeld op 1 maart was de prijs € 1,59, dit zou de prijs zijn die voor de brandstofclausule geldt voor de hele maand maart. Een week later was de brandstofprijs € 1,80 (dus 13% hoger). Het verschil tussen 1 maart en de prijs een week later (21 eurocent), wordt niet geëffectueerd bij het toepassen van een aanpassing één keer per maand.

De voortdurende en sterke stijgingen van de brandstofprijzen creëren nu een voortdurend en groeiend liquiditeitsprobleem. De ondernemer moet én alles voorfinancieren én de "lagere maandagprijs" wordt toegepast waardoor een deel van de brandstofstijging wordt gemist. Immers, de prijs van bijvoorbeeld de eerste dag van de week ("maandagprijs") is de basis voor de overige dagen van de week.

Aandeel in de kostprijs

Als het aandeel van de brandstofkosten in de totale kosten niet juist bepaald wordt, wordt de kostenverandering als gevolg van een wijziging van de brandstofprijs niet juist berekend. Uit de tabel kostenverandering blijkt dat bij een aandeel van 25% en een wijziging van de basisprijs van 5% er een kostenverandering van 1,25% is. Als dit aandeel te laag wordt vastgesteld, bijvoorbeeld 15%, is de berekende kostenverandering 0,75% terwijl de daadwerkelijke kostenverandering 1,25% is.

Voorbeelden clausule

Om de clausule toe te passen zijn er verschillende mogelijkheden zoals bijvoorbeeld op basis van aandeel in totale kosten of op basis van verbruik. Bij het toepassen van het aandeel in de totale kosten kan er gekozen worden om vooraf een tabel op te stellen waarin aangegeven wordt welke percentage toeslag geldt bij een bepaalde brandstofprijs of volgens een tekst zoals bijvoorbeeld: 'Elke stijging/daling van 2,0 eurocent ten opzichte van basisbedrag: 1% toeslag' of 'Elke stijging/daling van 3,0 eurocent ten opzichte van basisbedrag: 1% toeslag' of 'Voor elke stijging/daling van 5% ten opzichte van basisbedrag: 1% toeslag'. Ook kan gekozen worden op basis van verbruik zoals bijvoorbeeld: 'Elke stijging/daling van 3,0 eurocent ten opzichte van basisbedrag: 1 eurocent toeslag.'

Brandstofclausule rekenvoorbeeld

Stel het aandeel brandstofkosten in de totale kosten is 20% en de brandstofprijs per 1 januari is € 1,44.

Op 1 februari is de brandstofprijs € 1,52. Dit betekent een stijging van de brandstof van 5,5% ten opzichte van 1 januari (€ 1,52/€ 1,44). Het effect van de stijging van de brandstof t.o.v. de totale kosten van 1 januari bedraagt 1,1%. ($5,5\% * 20\%$).

Op 1 maart is de brandstofprijs € 1,59. Dit betekent een stijging van de brandstof van 10,4% ten opzichte van 1 januari (€ 1,59/€ 1,44). Het effect van de stijging van de brandstof t.o.v. de totale kosten van 1 januari bedraagt 2,1%. ($10,4\% * 20\%$)

Op 8 maart is de brandstofprijs € 1,80. Dit betekent een stijging van de brandstof van 25% ten opzichte van 1 januari (€ 1,80/€ 1,44). Het effect van de stijging van de brandstof t.o.v. de totale kosten van 1 januari bedraagt 5,0%. ($25\% * 20\%$).